

Prehistorie en oudheid

- 2p **2** Het criterium om te bepalen of een samenleving prehistorisch is, is het schrift.
Leg uit waardoor met dit criterium geen precieze periodisering mogelijk is.

Gebruik bron 1.

Een bewering:

Uit deze bron blijkt dat Thucydides als geschiedschrijver een wetenschappelijke benadering heeft.

- 4p **3** Ondersteun deze bewering met twee voorbeelden uit de tekst, en geef bij elk voorbeeld aan waarom dit een historisch-wetenschappelijke benadering is.

Gebruik bron 2.

Een bewering:

Deze eed past bij de ideeën die er in de tijd van Aristoteles in Athene leven over burgerschap en politiek.

- 3p **4** Ondersteun deze bewering door:
- een van de ideeën over burgerschap en politiek die in de tijd van Aristoteles in Athene leven te noemen en
 - uit te leggen hoe dit idee in de eed naar voren komt.

Gebruik bron 2.

Voor het nagaan van de opvattingen van Atheense burgers in de tijd van Aristoteles lijkt dit een bruikbare bron.

- 1p **5** Noem een argument voor de bruikbaarheid van deze bron als je kijkt naar de representativiteit van de bron voor je onderzoek.

Prehistorie en oudheid

bron 1

Gedeelte uit de Geschiedenis van de Peloponnesische Oorlog (431-404 v. Chr.) van de Atheense generaal en geschiedschrijver Thucydides (circa 460-circa 400 v. Chr.). Hij beschrijft dat er in Athene twee partijen zijn: een groep die de oorlog wil voortzetten en een groep die vrede wil sluiten. De leiders van beide partijen houden redevoeringen waarin ze hun visie uiteenzetten. Thucydides zegt daarover

Zowel vóór als na het uitbreken van de vijandelijkheden kon ik onmogelijk van de redevoeringen die ik zelf gehoord heb, het gesprokene letterlijk opnemen. En zij die vanuit verschillende plaatsen verslag bij mij uitbrachten, konden dat ook niet. Ik heb als uitgangspunt genomen dat ik van iedere spreker neerschreef wat mij in de gegeven omstandigheden de meest passende woorden schenen te zijn, waarbij ik mij zo nauwkeurig mogelijk hield aan de strekking van wat werkelijk gezegd was. Wat de feiten van de oorlog betreft, heb ik het als mijn taak beschouwd zo te schrijven dat ik niet afga op de toevallige berichtgever of op mijn eigen mening. Wat ik zelf beleefd heb en wat ik van anderen heb vernomen, ben ik zo nauwkeurig mogelijk tot in de bijzonderheden nagegaan, tot het einde toe. Mijn onderzoek was zwaar, omdat de ooggetuigen niet hetzelfde over dezelfde dingen zeiden, maar verschilden naar gelang hun sympathieën en geheugen.

bron 2

Tijdens hun militaire dienstplicht moesten alle jongemannen uit Athene een eed afleggen om het burgerschap te verwerven. Aristoteles (384-322 v. Chr.) geeft deze eed weer

Ik zal de wapens niet onteren; mijn kameraad, met wie ik samen strijd, zal ik niet in de steek laten. Ik zal strijden voor de heiligdommen van de goden en voor alles wat de mensen heilig is, zowel alleen als gezamenlijk. Het vaderland zal ik niet zwakker doch sterker en machtiger achterlaten, als ik zou sneuvelen. Ik zal gehoorzamen aan de rechters en aan de bestaande wetten en aan alles wat de meerderheid met inzicht besluit. Wanneer iemand de wetten wil omverwerpen of daaraan niet wil gehoorzamen, zal ik het niet toelaten en ik zal me alleen en in gemeenschap daartegen verzetten. En de overgeërfde heiligdommen van onze voorvaderen zal ik eren. De goden zijn mijn getuigen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.